Ügyszám: ABI-1004-2/2011/K

Hiv. szám: XX-AJFO/578/3/2011.

Dr. Navracsics Tibor úr számára

miniszter

Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium

Budapest

Tisztelt Miniszter Úr!

Az állampolgári jogok országgyűlési biztosának 2011. február 23-án kelt, a hitelintézetek ügyfeleinek hitelfelvételével kapcsolatos tájékoztatási szabályok módosítására, a teljes hitelinformációs rendszer létrehozására, a magánszemélyek csődvédelmére vonatkozó szabályozás megalkotására és a lakáscélú állami támogatások hordozhatóságát lehetővé jogszabály-módosításra irányuló javaslatait tartalmazó, véleményezésre megküldött jelentését tanulmányoztam és azzal kapcsolatos álláspontomról az alábbiakban tájékoztatom:

A jelentésben tárgyalt elképzelések közül elsősorban a teljes körű hitelinformációs rendszer igényel adatvédelmi szempontú megítélést. A rendszer felállítására irányuló törekvés az elmúlt évek folyamán többször is megjelent, elsősorban a hitelintézetek részéről és jómagam is többször kifejtettem az álláspontomat:

A központi hitelinformációs rendszerről szóló T/6668. sz. törvényjavaslat ügyében 2008. október 28-án közleményt adtam ki, mely egyebek mellett a következőket tartalmazza: *„A pénzintézetek felelős hitelezési gyakorlatának előmozdítását mindenekelőtt a polgárok, az ügyfelek információs kiszolgáltatottságának csökkentése, tájékozódási lehetőségeik és jogaik kiterjesztése, nem pedig a magánszférájuk korlátozása segítheti elő. A nemzetközi tapasztalatok sem azt bizonyítják, hogy a mindenkire kiterjedő, hatalmas nyilvántartások valóban csökkentenék a hitelezési kockázatokat, és képesek lennének megakadályozni a veszélyes méretű lakossági eladósodást. Sőt, elsőként éppen azon országok pénzügyi rendszere lett a válság áldozata, amelyekben a bevezetni kívánt teljes körű hitelnyilvántartáshoz hasonló adatbázisok hosszú ideje léteznek. A biztos azon az álláspontom van, hogy a teljes körű hitelinformációs rendszer létrehozására irányuló kezdeményezés a pénzügyi válságot ürügyként használva, alkotmányos cél híján, elsősorban üzleti érdekekből, szükségtelenül és aránytalan módon korlátozná az állampolgárok – köztük a megbízható adósok – alkotmányos jogait.”* Érveimet 2009. februárjában 1596/H/2008 számon megküldtem az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium számára.

Ezt követően 2010. augusztusában fordultam megkereséssel a nemzetgazdasági miniszterhez, mert az érintettektől származó jelzések és a sajtóhírek alapján tudomásomra jutott, hogy elindultak a teljes körű, formálisan az érintettek hozzájárulása alapján és üzleti alapon működő hitelinformációs rendszer kiépítésének előkészületei. Az önkéntes hozzájárulást azonban adott esetben kérdésessé teszi a felek közötti gazdasági erőegyensúly hiánya; így valójában az állampolgárok alkotmányos jogainak korlátozása lesz az eredmény a banki szféra szereplői által, állami kontroll nélkül. Az adatkezeléssel kapcsolatos zavarokat jeleznek a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének 2011. márciusában napvilágot látott témavizsgálatának megállapításai, amelyek szerint a vizsgált öt hitelintézet közül mindössze egy informálta teljes körűen a fogyasztókat a pozitív adóslistáról. A vizsgálat két piacvezető banknál alapvető problémákat tárt fel. Utóbbiak annak ellenére sem tájékoztatták megfelelően az ügyfeleket, hogy a vizsgált időszakban már adatokat továbbítottak a pozitív adóslistába. A vizsgálat során meghallgatott fogyasztók beszámolói és az átadott dokumentumok alapján a Felügyelet megállapította, hogy e bankok több esetben nem adtak sem szóbeli, sem írásos tájékoztatást a pozitív adóslistáról, a pénzügyi intézménynek az adattovábbításban való

részvételéről, az ügyfél általi csatlakozás lehetőségéről, a csatlakozás egyszerűségéről, ingyenességéről, bármikori visszavonhatóságáról, s a szolgáltatás előnyeiről.

Úgy vélem, ezek az aggasztó fejlemények azt jelzik, hogy sürgős állami beavatkozásra van szükség. A korábbi állásfoglalásaimban kifejtett indokok alapján továbbra sem tartom indokoltnak teljes körű hitelinformációs rendszer törvényi úton való létrehozását, azonban úgy vélem, hogy még ennél is rosszabb az, ha a rendszer állami kontroll nélkül, az érintettek formális hozzájárulására alapozva, megfelelő tájékoztatás és garanciák nélkül jön létre, ezért megfontolandónak tartom az adatkezelés törvényi mederbe terelését, amennyiben annak jogszabályi tiltására nincs lehetőség. Előzetesen tisztázni szükséges, hogy szükséges-e egyáltalán a jelenlegi nyilvántartás adattartamának esetleges bővítése és szolgálja-e a közérdeket a jól teljesítő adósokról történő adatgyűjtés. Amennyiben ezzel kapcsolatos közérdek kimutatható, az ilyen adatok kezelésének feltételei az állami kontroll alatt működő adatbázisban a törvényalkotó által megfelelő garanciák mellett szabályozható.

Budapest, 2011. április 13.

Üdvözlettel:

Dr. Jóri András